«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ΄ — Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ἰανουαρίου 1937 — Ἀριθ. 1270

ΟΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙ ΦΙΛΟΙ

Δὲν ἐπονηρεύθηκα, ἀδελφέ. Εἶδα ἕνα ἄνθρωπον νὰ κλαίῃ. Νὰ μοῦ ζητῇ ἔλεος. Νὰ μοῦ ὑπόσχεται αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην. Νὰ μοῦ δεικνύῃ ἀφοσίωσιν. Νὰ προσποιῆται εἰλικρίνειαν. Καὶ ἐνεπιστεύθην. Καὶ τὴν ἔπαθα. Ποῦ νὰ φαντασθῶ ἐγώ, ὅτι ἦτο ὑποκριτής! Ποῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ μυαλό μου, ὅτι αὐτὸς ἐζήτει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ συμφέρον του! Καὶ ποῦ νὰ περιμένω, ὅτι εἰς τὸ τέλος δὲν θὰ ἐδείκνυεν ἁπλῶς ἀχαριστίαν, ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ ἐγίνετο ἐχθρός μου....!

Οὔτε μίαν φοράν, οὔτε ἀπὸ ἓν στόμα θὰ ἔχῃς ἀκούσει τὸ παράπονον αὐτό, ἀναγνῶστά μου. Εἶνε παράπονον ἀνθρώπων ἀφελῶν, οἱ ὁποῖοι πιθανῶς δὲν ἔλαβον ἀκόμη ἐπαρκῆ πεῖραν τοῦ κόσμου, ἢ οἱ ὁποῖοι κολακεύονται εὔκολα καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν παθαίνουν. Βλέπουν τὸν ἄλλον νὰ τοὺς πλησιάζῃ μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς σεμνότητος ἢ καὶ τῆς συμπαθείας ἐζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπον. Καὶ αὐτὸ φθάνει διὰ νὰ ἑλκυσθοῦν. Καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον ἐκεῖνος ἀνοίξῃ τὸ στόμα του διὰ νὰ γλυκομιλήσῃ, διὰ νὰ θωπεύσῃ, διὰ νὰ σκορπίσῃ ἄφθονον κολακείαν, αὐτοὶ ἐμπιστεύονται ἀνεπιφυλάκτως καὶ παραδίδονται ἄνευ ὅρων ὡσὰν νὰ εἶχαν ἀπέναντί των πρόσωπόν τι συγγενικόν, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζονται σήμερον, ἀλλὰ σχετίζονται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Καὶ τὴν παθαίνουν.

Εἶνε ἴσως νέοι, ποὺ ἐκληρονόμησαν μεγάλην περιουσίαν. Μὴν ἀμφιβάλλῃς, ὅτι πολὺ γρήγορα θὰ μαζευθοῦν τριγύρω των πολλοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ ἄτομά των, ἀλλὰ διὰ τὰ πλούτη των. Καὶ εἰξεύρεις τί θὰ συμβῇ; Ὅ,τι ἔλεγεν ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τῶν Παροιμιῶν, ὁ σοφὸς Σολομῶν. «Χείλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους» (Παροιμ. κς΄ 24). Προσεκτικοὶ μέχρι σημείου, ποὺ νὰ σοῦ προκαλοῦν τὴν ἔκπληξιν. Τί σημαίνει; Μήπως μὲ προσοχὴν πολλὴν καὶ μὲ λεπτότητα κινήσεων, ποὺ σὲ κάμνει νὰ διακόψῃς πᾶσαν ἄλλην σκέψιν σου καὶ νὰ τὸν παρακολουθήσῃς, δὲν προχωρεῖ καὶ ὁ λεγόμενος «μυγοχάφτης» πρὸς τὴν ἀμέριμνον μυῖαν ἕως ὅτου τὴν ἁρπάξῃ; Προχωροῦν καὶ αὐτοὶ κυρίαρχοι τῆς γλώσσης των. Δὲν τοὺς ξεφεύγει ὁ παραμικρὸς πικρὸς ἢ πειρακτικὸς λόγος. Πάντοτε ἔχουν εἰς τὰ χείλη των τὸ ναί. Πόσον βολικοὶ καὶ εὔκαμπτοι παρουσιάζονται! Πόσον ἤπιοι καὶ συμπαθεῖς! Πόσον συμβιβαστικοὶ καὶ ὑποχωρητικοί! Νομίζεις, ὅτι ἡ καλωσύνη καὶ ἡ ἀγαθότης ποτὲ δὲν ἐπλεόνασαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἰς τὸ βάθος οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε ἐχθροί. Μὲ τὰ χείλη ἐπινεύουν, δηλαδὴ παραδέχονται καὶ συμφωνοῦν μαζῇ σου εἰς ὅλα. Μὲ τὴν συμπαθῆ ἔκφρασιν σὲ συγκινοῦν καὶ νομίζεις, ὅτι ἀναξιοπαθοῦν καὶ εἶνε ἄξιοι πάσης θυσίας καὶ πάσης συνδρομῆς. Ἐν τούτοις εἰς τὸ βάθος των εἶνε ὅλως διάφοροι ἀπὸ ὅ,τι φαίνονται ἐξωτερικῶς. Ἀποβλέπουν εἰς ἄλλα. Καὶ πλησιάζουν ἔχοντες τοιαύτας βλέψεις καὶ σκοπούς, ὥστε κατ' οὐσίαν εἶνε ἐχθροί σου.

Ζητοῦν, νέε μου, νὰ σὲ διαφθείρουν σπαταλῶντες μαζῇ σου καὶ τὰ τελευταῖα ψιχία τῆς πατρικῆς κληρονομίας σου. Ζητοῦν νὰ σὲ γελάσουν καὶ νὰ σὲ δολιευθοῦν, καὶ θὰ σὲ κατακλέψουν κυριολεκτικῶς, ὅταν μετ' ὀλίγον κατακτήσουν τὴν ἐμπιστοσύνην σου. Ζητοῦν νὰ ἀπορροφήσουν τὸ αἷμά σου καὶ νὰ σὲ ξετινάξουν, ὅπως ἀκριβῶς ἐκτινάσσεται ξηρὸν δέρμα καὶ ἡ μυῖα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐρρόφησε καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος χυμοῦ ὁ ἀπαίσιος ἀλλὰ καὶ τόσον ἐπιδέξιος καὶ λεπτὸς διώκτης της.

Ὅταν ἀντιληφθοῦν πλέον, ὅτι δὲν ἔχεις καμμίαν ἰκμάδα δι' αὐτούς—καὶ θὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ἴσως πολὺ σύντομα—θὰ σὲ ἀπολακτίσουν μετὰ στυγνότητος ὡς ἄχρηστον δέρμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ. Καὶ θὰ πληροφορηθῇς τότε, ἴσως πολὺ ἀργὰ πλέον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ποὺ μὲ τόσην συμπάθειαν σὲ ἐπλησίασαν, δὲν ἦσαν φίλοι, ἀλλ' ἐχθροὶ ἐπικίνδυνοι, ἐχθροὶ ἄσπονδοι.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΤΙΣ ΤΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

3. Αἱ παραδόσεις τῶν λαῶν περὶ τῆς κοιτίδος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γνώμη αὕτη ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῶν παραδόσεων τῶν διαφόρων λαῶν, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζονται προερχόμεναι πᾶσαι ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἢ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀσίας. Οὕτω οἱ Κινέζοι διε-

τήρησαν σπουδαίαν παράδοσιν, καθ' ἣν οἱ πρόγονοί των ἦλθον ἐκ τῶν βορειοδυτικῶν μερῶν ὑπερπηδήσαντες τὰ ὄρη τοῦ Schensi(1). Ὄντως δὲ ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς μετάβασιν ἐκ Μεσοποταμίας καὶ Ἰρὰν εἰς Κίναν εἶνε αὕτη. Ὡσαύτως «αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον οἰκούντων λαῶν (Φοινίκων, Ἑλλήνων καὶ Ἐτρούσκων ἰδίᾳ) πηγάζουσιν ὅλαι ἐκ τῶν διδασκαλιῶν τῶν Αἰγυπτίων»(2). Ἀλλ' ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ἄποικος εἰσδύσας ἐξ Ἀνατολῶν διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἡ θρησκεία καθὼς καὶ ἡ τέχνη τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἐτρούσκων πηγάζουσιν ἐξ Αἰγύπτου, ἐξ Ἀσσυρίας καὶ ἐκ Περσίας(3). Οὕτω δὲ Καυκάσιοι καὶ Μογγόλοι, Καυκάσιοι καὶ Αἰγύπτιοι, Αἰγύπτιοι καὶ Μογγόλοι παρουσιάζονται συγγενεῖς λαοί, Ἀσιάται οἱ πάντες ὡς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἀποδεικνύεται καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν φυλὴν καὶ τοὺς αὐτόχθονας μαύρους τῆς Αὐστραλίας. Διότι οἱ λαοὶ οὗτοι διέσωσαν τὴν παράδοσιν, ὅτι οἱ πρόγονοί των ἦλθον πέραν τῶν θαλασσῶν. Ἡ ἱστορία δὲ ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν μεσαίωνα Νορμανδοὶ προσήγγισαν τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς ἐκ τοῦ Βορρᾶ ὁρμηθέντες καὶ ἀκολουθήσαντες τὰς ὄχθας τῆς Ἰρλανδίας καὶ τῆς Γροιλανδίας· ὡσαύτως Ἐσκιμῶοι ἐπροχώρησαν ἐπὶ τῶν πλοίων των μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Καθὼς δὲ διατείνεται ὁ Humboldt, «αἱ σχέσεις τῆς Ἀμερικανικῆς φυλῆς καὶ τῆς Μογγολικῆς δεικνύονται πρὸ παντὸς εἰς τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος καὶ τῶν τριχῶν. Δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος δύο φυλαὶ ὁμοιάζουσαι περισσότερον ἢ ὅσον οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ Μογγόλοι, οἱ Mandchoux καὶ οἱ Μαλαϊκοί»(4). Ὁ αὐτὸς Humboldt ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ὁμοιότητος, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν οἰκοδομημάτων τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῶν πογοδῶν (εἰδωλικῶν ναῶν) τοῦ Θιβὲτ καὶ τῆς Ταρταρίας.

Ἕτερος συγγραφεύς, ὁ Squier(5) ἠκολούθησε τὴν αὐτὴν μέθοδον καὶ συνέκρινε τοὺς ἀρχαίους ναοὺς τοῦ Yucatan πρὸς τὰ θυσιαστήρια τοῦ Βούδδα ἐν ταῖς Ἰνδίαις. Ὁ δὲ Biondelli(6) κατέληξεν εἰς τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικώτατα συμπεράσματα.

Ἡ παράδοσις τῶν Μεξικανῶν περὶ κατακλυσμοῦ ὁμοιάζει καταπληκτικώτατα πρὸς τὴν ἀφήγησιν τοῦ Μωϋσέως. Ἡ ἰδέα μεγάλων καταστροφῶν (ὁποία ἡ τοῦ κατακλυσμοῦ), τὰς ὁποίας ἐπηκολούθησαν ἀναδημιουργίαι, συναντῶνται εἰς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις τοῦ Θιβὲτ, τῶν Ἰνδιῶν καὶ τοῦ ἀρχαίου Μεξικοῦ. Τὰ σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου παρὰ τοῖς Μογγόλοις εἶνε ὀνόματα ζώων, ληφθέντα αὐθαιρέτως καὶ χρησιμεύοντα συγχρόνως διὰ νὰ σημάνωσι τὰ ἔτη. Τὰ στερεότυπα αὐτὰ σύμβολα ὁμοιάζουσι καταπληκτικῶς πρὸς τὰ εὑρισκόμενα ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Μεξικανοῖς, τοῖς Mandchoux, τοῖς Ἰάπωσι καὶ τοῖς κατοίκοις τοῦ Θιβὲτ.

Ἐπὶ τῶν ὁμοιοτήτων καὶ συγγενειῶν τούτων στηριζόμενος ὁ Adelung(7) λέγει: «ὅλαι αὗται αἱ ὁμοιότητες, ὅπως καὶ αἱ θαλάσσιαι ἐκδρομαὶ τῶν ἐθνῶν, ἀποδεικνύουν προδήλως, ὅτι ἠτό' δυνατὸν οἱ κάτοικοι τῶν δυτικῶν παραλιῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπως καὶ οἱ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἀσίας, νὰ εἰσφέρωσιν εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀμερικῆς». Ὁ σαμανισμός (εἶδος θρησκευτικῆς μαγείας) τῶν Μογγόλων, ὁ ἔχων τὴν λατρείαν τοῦ πυρός, εὑρίσκει τὴν ἀρκούντως πιστὴν ἀντιγραφήν του εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τοῦ πλείστου τῶν φυλῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Μισσισιπῆ ἀνευρίσκονται τὰ λείψανα προϊστορικῶν οἰκοδομημάτων, λόφων χρησιμοποιουμένων συγχρόνως καὶ πρὸς ταφὴν καὶ πρὸς θυσίαν καὶ ὁμοιαζόντων καταπληκτικῶς πρὸς τὰ κυκλικὰ φρούρια τῶν Κελτῶν.

Οὕτω οἱ Μεξικανοὶ παρουσιάζονται, οὐχὶ ὡς αὐτόχθονες, ἀλλ' ὡς λαὸς ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας μεταναστεύσας. Ὁμοίως καὶ οἱ Incas τῆς Ἀμερικῆς προῆλθον ἐκ τοῦ Βορρᾶ, ἀπὸ χώρας μακρυνάς, καὶ ἐγνώριζον τὴν Καυκασίαν φυλήν. Ὅλαι αἱ παραδόσεις των δεικνύουσιν ὅτι κοιτίς των ὑπῆρξεν ἡ Ἀσία καὶ ἐκεῖθεν ὁρμηθέντες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Ἀμερικήν.

(1) Windischmann, Sina, I 19. Παρὰ Hettinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 298.
(2) Roth, Geschichte der Abendloendischen Philosophie I, 240. Παρὰ Hettinger, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 299.
(3) Braun, Studien und Skizzen aus den Loendern der alten Cultur, 350. Παρὰ Hettinger, αὐτόθι.
(4) Παρὰ Hettinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 300.
(5) Squier, The serpent symbol. New-York, 1851 σελ. 205 καὶ ἑξῆς. Παρὰ Hettinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 300.
(6) Biondelli, Sulla antica lingua azteca, Milano 1860, παρὰ Hettinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 301.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

ΑΙ ΘΥΣΙΑΙ ΤΩΝ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΩΝ

Ἡ καῦσις ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ὁλοκλήρου τοῦ θύματος, ἡ λεγομένη θυσία ὁλοκαυτώματος, ὑπενθυμίζει καὶ δύο μεγάλας ἀληθείας, τὰς ὁποίας προετύπωνε καὶ προεικόνιζε. Σοῦ ὑπενθυμίζει τὸ σκληρὸν καὶ ὀδυνηρὸν πάθημα τοῦ Κυρίου ἀφ' ἑνός, καὶ τὸ καθῆκον τῆς θερμῆς ἀφοσιώσεώς σου εἰς τὸν Θεὸν ἀφ' ἑτέρου. Βέβαια δὲν ἐκάη ὁ Χριστὸς εἰς τὸ θυσιαστήριον, ὅπως ἐκαίετο τὸ ὁλοκαύτωμα παρὰ τὴν σκηνὴν τῶν Ἰουδαίων. Ὑπέφερεν ὅμως καὶ ἐβασανίσθη πολύ, σὰν νὰ ἦταν μέσα εἰς σωστὸν καμίνι θλίψεως καὶ ὀδύνης. Τὰ σπλάγχνα Του, ἡ καρδία Του, ἡ πληγαῖς Του, τὸ πονεμένον σῶμά Του ἐφλογίζετο πραγματικά. Καὶ ἠμπορεῖς αὐτὸ νὰ τὸ καταλάβῃς ἀπὸ τὸ ἀγωνιῶδες ἐκεῖνο «Διψῶ», ποὺ ἐβγῆκεν ἀπὸ τὰ χείλη Του ὀλίγαις στιγμαῖς προτοῦ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά Του εἰς χεῖρας τοῦ Πατρός Του. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἡ θυσία Του εἶνε τόσον ἀρεστὴ εἰς τὸν Πατέρα Του, γιατί, ἐνῷ τόσον σκληρὰ ἐπρόκειτο νὰ βασανισθῇ καὶ νὰ μαρτυρήσῃ εἰς αὐτήν, δὲν ἐδίστασε νὰ Τοῦ τὴν προσφέρῃ, μὲ ὅλον ὅπου θὰ Τοῦ ἐκόστιζε τόσον πολύ, τόσον ὅσον καμμία θυσία μόσχων καὶ ἀρνίων καὶ ἐριφίων θὰ ἐκόστιζέ ποτε.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος σοῦ ὑπενθυμίζει ἡ θυσία τῶν ὁλο-

(7) Adelung, Mithridate III σελ. 338, παρὰ Hettinger ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 301.

καυτωμάτων ὅτι φωτιὰ θείου ζήλου καὶ θείας ἀγάπης πρέπει νὰ κατακαύσῃ καὶ καθένα ἀπὸ ἡμᾶς ὁλόκληρον, ἂν θέλωμεν στὰ σωστά, χριστιανέ μου, νὰ προσφέρωμεν θυσίαν εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν. Ὅλον τὸ ἐσωτερικόν μας πρέπει ν' ἀνάψῃ ἀπὸ τὸν ζῆλον αὐτόν. Μὰ νὰ μὴ μείνῃ οὔτε μία ἄκρα τῆς καρδιᾶς μας, οὔτε μία πτυχὴ τῶν σπλάγχνων μας. Ὅλη ἡ θέλησίς μας, ὅλη ἡ διάνοιά μας, ὅλη ἡ καρδία μας. Μόνον ἔτσι θὰ γίνῃς καὶ σὺ καὶ ἐγὼ πνευματικὸν ὁλοκαύτωμα, ἀπείρως ἀρεστότερον εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν τὰ ὁλοκαυτώματα ἐκεῖνα.

Λέγω ἀπείρως ἀρεστότερον, γιατί καὶ ἐκείνη ἡ θυσία τῶν ὁλοκαυτωμάτων χαρακτηρίζεται εἰς τὴν Γραφὴν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεὸν ὡς «ὀσμὴ εὐωδίας τῷ Κυρίῳ» (Λευϊτ. α' 9, 17). Βέβαια οὔτε τότε εἶχεν ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ οὔτε ἀπέκτησεν ὕστερα ρώθωνας διὰ νὰ μυρίζεται μὲ αὐτοὺς τὸν καπνόν, ποὺ ἀνέβαινεν ἀπὸ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ νὰ Τοῦ ἀρέσῃ ἡ κνίσσα αὐτή, σᾶν νὰ ἦταν κάποια μυρωδιὰ εὐχάριστος καὶ θελκτική. Ἀλλ' οὔτε εἶνε ὑλικὸς καὶ σωματικὸς ὁ Θεός μας, ὥστε νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν ὑλικὴν αὐτὴν κνίσσαν. Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Ἠρέσκετο ὅμως ὁ Θεὸς εἰς τὴν θυσίαν ἐκείνην, γιατί ἦταν μία πρᾶξις ὑπακοῆς· ἦταν μία προσφορά, μὲ τὴν ὁποίαν ἔδειχνεν ὁ ἄνθρωπος, ὅτι καὶ τὸ βῶϊ του καὶ τὸ ἀρνί του καὶ τὸ μικρὸ περιστέρι του ἄξιζε νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεόν. Ἔδειχνεν ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ἐπροτιμοῦσε νὰ μὴ φάγῃ ὁ ἴδιος τὸ μοσχάρι του ἢ τὸ ἀρνάκι τῆς προβατίνας του, ἀλλὰ νὰ τὸ κάψῃ καὶ νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς κάρβουνο καὶ εἰς στάχτη πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Βέβαια καὶ αὐτὸ ἦταν κᾶτι. Ἀλλ' ἀπὸ αὐτὸ εἶνε ἀπείρως εὐαρεστότερον νὰ προσφέρῃ κανεὶς τὴν καρδιάν του καὶ ὅλον τὸ ἐσωτερικόν του εἰς τὸν Θεόν. Γιατί εἰς ἐκείναις μὲν τῆς θυσίαις τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἐπρόσφερεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεὸν ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ ζῶά του. Ἐνῷ μὲ τὴν νέαν αὐτὴν πνευματικὴν θυσίαν προσφέρει ὁ Χριστιανός, ὁ νέος αὐτὸς Ἰσραὴλ τῆς χάριτος, ὄχι τὰ ζῶά του πλέον, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἑαυτόν του, αὐτὴν τὴν πολύτιμον ψυχήν του, ὁλόκληρον τὸ εἶναί του καὶ τὴν ὕπαρξίν του.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

13. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

Καὶ πλησίον ἦτο τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

Καί. *Μόνος ὁ Σιναϊτικὸς ἀντὶ τοῦ καὶ ἀναγινώσκει δέ («Ἐγγὺς δέ....»).*

τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων. *Τοῦτο δὲν ὑπονοεῖ, ὅτι εἶχεν ἤδη καθιερωθῆ καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα τῶν χριστιανῶν, πρὸς τὴν ὁποίαν διαστέλλει ὁ εὐαγγελιστὴς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, ὡς ὑπέθεσάν τινες, ἀλλὰ μόνον, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐκυκλοφόρησε τὸ εὐαγγέλιόν του μεταξὺ ἀναγνωστῶν προερχομένων ἐξ ἐθνῶν, μετὰ τῶν ὁποίων συνενώνει ἑαυτὸν ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας.*

καὶ ἀνέβη. *Χαρακτηρίζει τὸ εἰς Ἱεροσόλυμα ταξείδιον ὡς ἀνάβασιν, διότι ἡ Καπερναοὺμ ἔκειτο εἰς πολὺ χαμηλότερον ἐπίπεδον.*

ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα. *Τὸ τέταρτον εὐαγγέλιον μνημονεύει τεσσάρων ἀναβάσεων τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα σημειωθεισῶν κατὰ τὴν δημοσίαν αὐτοῦ δρᾶσιν (β' 13· ε' 1· ζ' 10· ιβ' 12), ἐνῷ οἱ συνοπτικοὶ ἀναφέρουσι μίαν μόνην ἀνάβασιν, τὴν κατὰ τὸ τελευταῖον Πάσχα, τῇ ὁποίᾳ ἐπηκολούθησε τὸ πάθος.*

ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. *Ἡ ἐπίσημος ἐμφάνισις καὶ ἔναρξις τῆς δημοσίας δράσεως τοῦ Ἰησοῦ φυσικὸν ἦτο νὰ σημειωθῇ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ δὴ ἐν τῷ ναῷ. Κατὰ τὸν* Godet, *ὁ Μαλαχίας εἶχε διακηρύξει, ὅτι «ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν ἑαυτοῦ Κύριος, ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε.... καὶ καθαρίσει τοὺς υἱοὺς Λευί» (γ' 1—3). Διὰ τῆς προφητείας δὲ ταύτης προανηγγέλλετο εἰς τὸν Ἰσραήλ, ὅτι ὁ ἀναμενόμενος βασιλεύς του θὰ παρουσίαζεν ἑαυτὸν τὸ πρῶτον οὐχὶ διὰ θαύματός τινος δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ πράξεως ἁγιότητος. Κατὰ φυσικὴν συνέπειαν κατάλληλος στιγμὴ τῆς τοιαύτης ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ παρείχετο ὑπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον συνήθροιζεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν πλήθη λαοῦ πυκνά. Τότε θὰ ἤρχετο ἡ κατὰ τὸν στίχ. 4 ὥρα τοῦ Ἰησοῦ.*

14. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους.

Καὶ εὗρε μέσα εἰς τὸν ἱερὸν περίβολον τοῦ ναοῦ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπώλουν βώδια καὶ πρόβατα καὶ περιστέρια, καὶ τοὺς ἀνταλλάσσοντας τὰ κέρματα ἀργυραμοιβοὺς νὰ κάθηνται.

ἐν τῷ ἱερῷ. *Δέον νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ ἱεροῦ καὶ ναοῦ. Ἱερὸν ἐνταῦθα, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἦτο ἡ αὐλὴ τῶν ἐθνῶν, ἤτοι ὁ ἐξώτερος περίβολος, ὅστις ἐκύκλου οὐ μόνον τὸν κυρίως ναόν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐσώτερον κειμένας αὐλὰς τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐπετρέπετο νὰ εἰσέρχωνται καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν προσήλυτοι. Εἰς τὸν περίβολον τοῦτον τῇ σιωπηρᾷ συγκαταθέσει τῶν ἀρχῶν τοῦ ναοῦ εἶχον ἐγκατασταθῆ ἀγορὰ τῶν εἰς θυσίαν προοριζομένων ζώων καὶ ἀργυραμοιβεῖα.*

τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς. *Μόνος ὁ Σιναϊτικὸς ἀναγινώσκει πωλοῦντας τὰ πρόβατα καὶ βόας.... Τοὺς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀφικνουμένους εἰς Ἱεροσόλυμα Ἰουδαίους τῆς διασπορᾶς, καθὼς καὶ τοὺς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐγκατεστημένους, διηυκόλυνε μεγάλως νὰ ἀγοράζωσιν ἐπὶ τόπου τὰ κατὰ τὸ Λευϊτικὸν (ε' 7, ιε' 14, 29, ιζ' 3 κλπ.) μόσχους καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς εἰς θυσίαν ἢ ὡς προσφορὰς καθαρισμοῦ προσφερόμενα.*

καὶ τοὺς κερματιστάς. *Ἤτοι τοὺς «ἀργυραμοιβούς» (Κύριλ.). «Κερματισταὶ οἱ καταλλάκται» (Ζιγ.), οἱ κοινῶς σαράφηδες. Ἡ ἀνταλλαγὴ κερμάτων παρουσιάζετο ἀναγκαία, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ ἐρχόμενοι «εἰς ἐπίσκεψιν» τοῦ ναοῦ ὤφειλον νὰ πληρώσωσι τὸν κατὰ τὸ Ἐξόδ. λ' 13 φόρον, ἡμισυ διδράχμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπιτετραμμένον ἡ καταβολὴ αὕτη νὰ γίνεται εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ ναοῦ εἰς ξένον νόμισμα. Ἐντεῦθεν οἱ ἐκ τῆς διασπορᾶς, οἵτινες ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν κυρίως Ρωμαϊκὰ νομίσματα, ἔπρεπε νὰ ἐξεύρωσι δι' ἀνταλλαγῆς νόμισμα Ἰουδαϊκόν.*

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Εἶναι τόσον ἀλλεπάλληλοι αἱ εὐλαβεῖς ἐκδηλώσεις τῆς ἀληθοῦς Ἐπιστήμης καὶ τῶν πράγματι σοβαρῶν καὶ διαπρεπῶν σκαπανέων της ἔναντι τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, καὶ εἰδικώτερον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὥστε δὲν προφθάνομεν νὰ σημειώσωμεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων τὴν μίαν καὶ ἰδοὺ ἄλλη νεωτέρα καὶ σημαντικωτέρα παρουσιάζεται. Καὶ ἀποδεικνύεται σαφῶς πλέον πόσον ἀπηρχαιωμέναι εἶναι αἱ ἀνοησίαι, ποὺ ἐλέχθησαν τὸν περασμένον αἰῶνα κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς Ἐπιστήμης. Αὐταὶ δὲ αἱ πανηγυρικαὶ καὶ γνησίως ἐπιστημονικαὶ ἐκδηλώσεις εὐλαβείας καὶ πίστεως, τὰς ὁποίας ἀπὸ ἐτῶν ἐδημοσιεύομεν κατ' ἐπιλογὴν εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τοῦ περιοδικοῦ τούτου, φαίνονται μᾶλλον μεμονωμέναι ἐνώπιον τῶν νεωτέρων ὁμαδικῶν τοιούτων.

Πράγματι, ἡ μέχρι τοῦδε παρατηρηθεῖσα ἐπιστημονικὴ κίνησις πρὸς ἀποκήρυξιν τῶν πλαστογράφων, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποίουν τὸ ὄνομα τῆς Ἐπιστήμης διὰ νὰ συγκαλύψουν τὰς διαφόρους ἀντιχριστιανικὰς αὐθαιρεσίας των, δύναται πλέον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἡ πρώτη ἁπλῶς φάσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀνανήψεως. Καὶ ἡ ἀνάνηψις αὕτη σήμερον παρουσιάζεται γενική. Εἰς τὴν πρώτην δὲ αὐτὴν φάσιν κατατάσσονται πλέον καὶ αἱ σημαντικώταται ἐκεῖνοι καὶ ἀποφασιστικαὶ ὁμαδικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπιστημόνων, ἡγουμένων ἐν τῇ παγκοσμίῳ Ἐπιστήμῃ, ὅπως ἡ τῶν μελῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν κατὰ τὸ ἔτος 1928 καὶ τῶν 83 Γερμανῶν νευρολόγων καὶ ψυχιάτρων κατὰ τὸ 1927, τὰς ὁποίας γνωρίζουν ἤδη οἱ ἀναγνῶσταί μας. Ἰδοὺ ὅμως ὅτι τώρα διαφαίνεται δευτέρα φάσις, ἀκόμη σπουδαιοτέρα. Οἱ ἐπιστήμονες κατενόησαν ἐκ τῆς ἀμειλίκτου πείρας, τὴν ὁποίαν ἀπεκόμισεν ἡ ἀνθρωπότης, πόσην καταστροφὴν καὶ πόσον πνευματικὸν σκοτισμὸν ἐπέφερεν ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀνόσιος πόλεμος κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν ὀνόματι δῆθεν τῆς Ἐπιστήμης, καὶ ἡ ἔναντι τοῦ πολέμου τούτου ἀδράνεια πολλῶν ἐπιστημόνων. Καὶ διὰ τοῦτο ἤρχισαν πλέον νὰ σκέπτωνται, ὅτι δὲν ἀρκοῦν αἱ ἐκδηλώσεις ἁπλῶς θρησκευτικῆς εὐλαβείας τῶν ἐπιστημόνων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἐνεργοτέρα προσπάθεια, διὰ νὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἀπάτη καὶ κατανοηθῇ ἡ μεγίστη ὠφέλεια, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐπιστήμη θὰ ἀποκομίσῃ, ἐὰν εὐτυχήσῃ νὰ ἔχῃ ὡς ἐργάτας της πιστοὺς Χριστιανούς, ἀνιδιοτελῶς καταβάλλοντας τὰς δυνάμεις των διὰ τὴν γνησίαν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν.

Ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ ἐνεργότερον τοῦτο ἐνδιαφέρον τῆς ἐπιστήμης διὰ τὴν Θρησκείαν ἔδωκε καὶ ἡ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος γενομένη ἀναδιοργάνωσις τῆς παπικῆς «Ἀκαδημίας τῶν θετικῶν Ἐπιστημῶν». Ἡ ἀναδιοργάνωσις αὕτη ἔγινεν ἐπὶ τῆς βάσεως, ὅτι τὴν νέαν Ἀκαδημίαν θ' ἀποτελέσουν, καὶ διὰ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς θὰ συνεργασθοῦν, πιστοὶ Χριστιανοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι προήγαγον τὴν ἐπιστήμην τοῦ κλάδου των καὶ εἶναι ἀνεγνωρισμένου ἐπιστημονικοῦ κύρους, ἀνεξαρτήτως τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουν. Οἱ ἐπιστήμονες δὲ οὗτοι διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς των ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συνεργασίας των θὰ ἀναλάβουν νὰ καταδείξουν μὲν ποῖα ἀποτελέσματα δύναται νὰ φέρῃ ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης μετὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, νὰ ποδηγετήσουν δὲ καὶ νέους ἐπιστήμονας, ὥστε νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν αἱ πλάναι τοῦ παρελθόντος.

Ἡ Ἀκαδημία αὕτη ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς συνθέσει ἔχει ἑβδομήκοντα ἕδρας, πάσας διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Εἰς τὰς ἕδρας ταύτας ἐξελέγησαν Καθηγηταὶ ἐκ τῶν διαφόρων Πανεπιστημίων τοῦ κόσμου, μέλλοντες νὰ ἐργασθῶσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα. Δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα πλήρη τὸν κατάλογον τῶν ἀκαδημαϊκῶν τούτων, οἱ ὁποῖοι ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατευομένου ἐπιστημονικοῦ Χριστιανισμοῦ. Θὰ δώσωμεν ὅμως μερικά, τοὐλάχιστον, ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν. Διότι τὰ ὀνόματα αὐτὰ δύνανται ν' ἀνακόψουν ὁπωσδήποτε τὰς φλυαρίας μερικῶν ἐκ τῶν ἡμιμαθῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐν Ἑλλάδι νομίζουν ὅτι, ἐπειδὴ ἔχουν ἕνα δίπλωμα—τίς οἶδε πῶς ἀποκτηθὲν ἢ καὶ θέσιν ἀνωτέραν τίς οἶδε πῶς κατακτηθεῖσαν—θὰ πέσῃ ἡ ἐπιστημονική των ἀξία, ἐὰν εἰσέλθουν τὴν Κυριακὴν εἰς μίαν ἐκκλησίαν.

Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ἀκαδημαϊκῶν τούτων περιλαμβάνονται καὶ οἱ καθηγηταί: Planck, καθηγητὴς τῆς φυσικῆς καὶ ἀκαδημαϊκός, Βερολῖνον (βραβεῖον Νόμπελ). Schrödinger, καθηγητὴς τῆς φυσικῆς, Graz Αὐστρίας (βραβεῖον Νόμπελ). Rutherford τῆς φυσικῆς, Cambridge Ἀγγλίας (βραβεῖον Νόμπελ). Bohr τῆς φυσικῆς, Κοπεγχάγη (βραβεῖον Νόμπελ) Περὶ τὰ ὀνόματα τῶν καθηγητῶν τούτων στρέφεται σήμερον ὁλόκληρος ἡ νεωτέρα φυσικὴ ἐπιστήμη. Abderhalden τῆς φυσιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Halle (Γερμανίας). Amaldi τῆς ἀναλυτικῆς γεωμετρίας, Ρώμη. Armellini τῆς ἀστρονομίας, διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου Ρώμης. Barrois τῆς γεωλογίας, Λίλλη (Γαλλίας). Birkhoff τῶν μαθηματικῶν, Πανεπιστήμιον Harvard, Cambridge Ἀμερικῆς. Bjerknes τῆς μηχανικῆς, Oslo Νορβηγίας. Branly τῆς φυσικῆς, Παρίσιοι. Cuenot τῆς ζωολογίας, Nancy Γαλλίας. Debeye Βερολῖνον. Fauvel τῆς ζωολογίας, Angers Γαλλίας. Chigi τῆς ζωολογίας, Bologna Ἰταλίας. Godlewski τῆς βιολογίας, Κρακοβία. Guidi τῆς γεφυροποιΐας, Πολυτεχν. Τουρίνου Ἰταλίας. Guthnick ἀστρονομίας Βερολῖνον, διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου Babelsberg. Levi—Civita τῆς μηχανικῆς, Ρώμη. Mendes τῆς ἀνθρωπολογίας, Porto Πορτογαλλίας. Morgan τῆς βιολογίας, Pasadena Καλλιφορνίας. Noyons τῆς φυσιολογίας, Οὐτρέχτη Ὁλλανδίας. Petritsch ἠλεκτρολογίας, Βιέννη. Picard μαθηματικῶν, γραμματεὺς μόνιμος τῆς Ἀκαδημίας τῶν (φυσικῶν) ἐπιστημῶν, Παρίσιοι. Sherrington τῆς φυσιολογίας, Ὀξφόρδη Ἀγγλίας Tschermak—Ssysenegg τῆς φυσιολογίας, Πράγα. Zeeman τῆς φυσικῆς, Amsterdam Ὁλλανδίας.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ
Ἱπποκράτους 189
ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΜ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ΙΔ' Λουκᾶ, ιη' 35—43).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 244.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΛΑ', Α' Τιμ. α' 15—17).

Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 614.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Τί ἦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀντιλαμβάνεται κανείς· ὅταν μελετᾷ τὰς ἐπιστολάς του. Ἐκεῖ βλέπει ὅτι ἦτο ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀποστόλων καὶ ὁ ἁγιώτερος τῶν ἁγίων. Ὡς ταχύπτερος ἀετὸς διέδραμεν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐμόχθησεν, ἐκακοπάθησεν, ἐκινδύνευσε, μυρίους θανάτους ἀντεμετώπισεν. Ὡμολόγησε τὸν Χριστὸν ἐνώπιον Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν, ἐνώπιον ἀρχόντων καὶ βασιλέων. Ἔλαβεν οὐράνια χαρίσματα. Εἶδε θείας ἀποκαλύψεις. Ζωντανὸς ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ εἶδε τὰ ἄρρητα κάλη τῆς θείας βασιλείας, ὅπως ὁ ἴδιος περιγράφει εἰς ἕνα κεφάλαιον τῆς δευτέρας πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς του. Ἐφώτισε χιλιάδας ἀνθρώπων. Προσείλκυσε πλήθη λαοῦ εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν σωτηρίαν. Ἐδόξασε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς ὁλόκληρον τὴν γῆν. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους δὲν παρουσίασε τόσην δραστηριότητα καὶ τόσην ἁγιότητα. Καὶ ὅμως τί λέγει διὰ τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν σημερινὴν περικοπὴν ὁ μέγας αὐτὸς τοῦ Σωτῆρος Ἀπόστολος; «Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ». Εἶνε, λέγει, ἁμαρτωλός. Καὶ ὄχι ἁπλῶς ἁμαρτωλός, ἀλλὰ ὁ πρῶτος, ὁ μεγαλύτερος τῶν ἁμαρτωλῶν! Μά, ἦτο πράγματι ἁμαρτωλὸς ὁ Παῦλος; Καὶ εἶχε διαπράξει τόσον πολλὰ καὶ μεγάλα ἐγκλήματα, ὥστε νὰ φρονῇ τώρα ὅτι εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἁμαρτωλός; Ὄχι βέβαια. Ἕνα καὶ μόνον ἁμάρτημα διέπραξεν· ὅταν ἦταν νέος, κατεδίωξε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἔσυρε χριστιανοὺς εἰς τὰς φυλακάς, ἐκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν ἁγίων. Δὲν τὸ ἔκαμεν ἀπὸ κακίαν καὶ πάθος· ζῆλος Θεοῦ τὸν ἐκίνησεν. Ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε αἵρεσις καὶ πλάνη, ὅτι τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων ἦτο μισητὸν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ φόβος τότε μήπως βλαβῇ ἡ θρησκεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἐξήγειρε τὴν ψυχήν του, ἡ ὁποία ἐφλέγετο διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἁγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Παῦλος ἔγινεν ἐχθρὸς καὶ ἀντίπαλος καὶ διώκτης. Αὐτὸ ἦτο τὸ ἁμάρτημά του. Καὶ τὸ ἁμάρτημά του αὐτὸ δὲν τὸ λησμονεῖ. Λησμονεῖ ὅμως τὰ κατορθώματά του. Ἐνθυμεῖται μόνον ὅτι ὑπῆρξε «βλάσφημος καὶ διώκτης καὶ ὑβριστής». Αὐτὸ σκέπτεται καὶ αὐτὸ μελετᾷ, διὰ νὰ ταπεινώνεται καὶ διαρκῶς νὰ ταπεινώνεται, καὶ νὰ διακηρύττῃ ὅτι δὲν εἶνε ἄξιος νὰ ὀνομάζεται Ἀπόστολος, ὅτι εἶνε ὁ μικρότερος ὅλων τῶν χριστιανῶν, ὅτι εἶνε ὁ μεγαλύτερος τῶν ἁμαρτωλῶν! Ποῖος; ὁ ἀπόστολος Παῦλος! Ἰδοὺ ἡ μεγαλυτέρα ἀρετὴ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀποστόλου· ἡ ταπεινοφροσύνη.

Ἀλλ' αὐτὴ πρέπει νὰ εἶνε καὶ ἡ μεγαλυτέρα ἀρετὴ παντὸς χριστιανοῦ. Πρέπει πᾶς τις νὰ ἔχῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶνε ἁμαρτωλὸς καὶ ἔνοχος ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Πιθανὸν βέβαια νὰ ἔχῃ κανεὶς χαρίσματα μεγάλα καὶ ἱκανότητας πολλάς. Ἴσως νὰ εἶνε τώρα πιστὸς καὶ δίκαιος καὶ πειθαρχικὸς εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μεταδίδῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Θεόν. Ἀλλ' αὐτὰ δὲν εἶνε ἰδικά μας. Εἶνε τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ δῶρα καὶ κατορθώματα, ὅπως ἐφρόνει διὰ τὰ ἰδικά του κατορθώματα ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἰδικά μας ἀποκλειστικῶς κατορθώματα, δυσώδη καὶ ἐλεεινά, εἶνε αἱ ἁμαρτίαι μας· αἱ ἁμαρτίαι τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας, αἱ ἁμαρτίαι τῶν νεανικῶν μας χρόνων, αἱ ἁμαρτίαι τῆς σημερινῆς μας ζωῆς, αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἁμαρτίαι μας. Αὐτὰς πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε, ὅπως ἔκαμνε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Νὰ τὰς ἐνθυμούμεθα, ὅταν κάμνωμεν κανένα καλὸν ἔργον, διὰ νὰ μὴ τὸ παίρνωμεν ἐπάνω μας καὶ καυχώμεθα ὡς ἄφρονες. Νὰ τὰς ἐνθυμούμεθα, ὅταν ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ μᾶς δίδῃ χαρίσματα καὶ μᾶς ἀναδεικνύῃ, διὰ νὰ μὴ μᾶς κυριεύῃ ἡ ἀλαζονεία καὶ ἡ ματαιότης τοῦ κόσμου. Νὰ τὰς ἐνθυμούμεθα καὶ νὰ τὰς αἰσθανώμεθα βαθέως, διὰ νὰ ταπεινοφρονῶμεν· ναί, νὰ ταπεινοφρονῶμεν. Ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἀπογοητευώμεθα. Διότι ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς εἶπε σήμερον ὅτι εἶνε ὁ πρῶτος τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἦτο τοῦτο μία ἐκδήλωσις τῆς μεγάλης του ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ τὸ εἶπεν ἀκόμη διὰ νὰ στηρίζῃ τοὺς ἁμαρτωλούς. Αὐτὸ δὲ φαίνεται ἀπὸ τὴν συνέχειαν τῆς ἀποστολικῆς περικοπῆς.

2.— Καὶ ἀληθῶς· τί κάμνει ὁ θεῖος Ἀπόστολος μετὰ ταῦτα; Προβάλλει τὸν ἑαυτόν του ὡς παράδειγμα σωτηρίας τῶν ἁμαρτωλῶν. Ἰδοὺ τί λέγει: «Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον». Μὲ ἠλέησε, λέγει, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἔδειξεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς ἐμὲ ὅλην Του τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγαθότητα καὶ μακροθυμίαν. Καὶ διατί πρῶτον ἐξ ὅλων ἐμὲ ἠλέησε καὶ ἔσωσε; Διὰ νὰ λάβουν παράδειγμα ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ θὰ ἐπίστευαν κατόπιν εἰς τὸν Χριστόν. Νὰ λάβουν παράδειγμα καὶ νὰ πεισθοῦν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σώζει καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τοὺς μεγαλυτέρους ἁμαρτωλούς, ἀφοῦ ἔσωσεν ἕνα διώκτην καὶ ὑβριστήν, ὅπως ἤμουν ἐγὼ ὁ Παῦλος.

Ναί. Ὁ πανάγαθος Θεὸς παρεχώρησε νὰ πέσουν μεγάλοι ἅγιοι εἰς μεγάλα ἁμαρτήματα, διὰ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, νὰ καταστρέψῃ τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου, νὰ κόψῃ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀμετανοησίας καὶ ἀπιστίας. Ἐπέτρεψεν ὁ περὶ πάντας ἀγαθὸς Κύριος νὰ γίνῃ ὁ προφήτης Δαβὶδ μοιχὸς καὶ φονεύς, διὰ νὰ παραδειγματίζωνται ἀπὸ τὴν μετάνοιάν του οἱ ἄσωτοι καὶ φονεῖς ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ἐποχῶν. Ἐπέτρεψε νὰ πέσῃ ὁ Πέτρος, ὁ θερμὸς καὶ ζηλωτὴς Πέτρος, καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὸν Διδάσκαλον μεθ' ὅρκου, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ οἱ ἀρνηταὶ τῆς πίστεως γίνονται δεκτοί, ὅταν χύσουν τὰ δάκρυα τοῦ Πέτρου. Ἐπέτρεψε νὰ πέσῃ ὁ Παῦλος, ὁ μέγας καὶ οὐράνιος αὐτὸς ἄνθρωπος, νὰ γίνῃ διώκτης καὶ ὑβριστής, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τοὺς πάντας ὅτι δέχεται ἡ ἀγάπη Του καὶ τοὺς μεγαλυτέρους τῆς πίστεως διώκτας καὶ τοὺς φοβερωτέρους τῆς Ἐκκλησίας Του ἐχθρούς, διὰ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ μεγάλους ἁγίους καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς κληρονόμους, ἀρκεῖ νὰ δείξουν τοῦ Παύ-

λου τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν συντριβήν. Ἂς μὴ διστάζωμεν λοιπόν. Ἂς μὴ ἀφίνωμεν τὸν Σατανᾶν νὰ μᾶς παρουσιάζῃ ἀσυγχώρητα τὰ ἁμαρτήματά μας. Ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ εἶνε ἄπειρος καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἀνεξιχνίαστον πέλαγος. Τὰ παραδείγματα προφητῶν καὶ ἀποστόλων φωνάζουν καὶ διαμαρτύρονται. Δὲν ὑπάρχει ἀσυγχώρητον ἁμάρτημα ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει εἰλικρινὴς μετάνοια, καὶ θερμὰ δάκρυα, καὶ βαθεῖα ταπείνωσις. Ἂς προσέλθωμεν λοιπὸν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τὸν πολυεύσπλαγχνον Κύριόν μας, μὲ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Παύλου, τὰ δάκρυα τοῦ Πέτρου, τοῦ Δαβὶδ τὴν μετάνοιαν. Ὅ,τι ἐκάμαμεν εἴτε ἀπὸ ἄγνοιαν ὅπως ὁ Παῦλος, εἴτε ἀπὸ ἀδυναμίαν ὅπως ὁ Πέτρος, εἴτε ἀπὸ ἀπροσεξίαν ὅπως ὁ Δαβίδ, θὰ μᾶς τὰ συγχωρήσῃ. Καί, ἀντὶ τῆς θλίψεως καὶ τῆς ὀδύνης τῶν ἁμαρτιῶν μας, θὰ διαχύσῃ πλουσίαν τὴν χαρὰν καὶ εἰρήνην εἰς τὰς ψυχάς μας, θὰ διανοίξῃ ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον τῆς βασιλείας Του τῆς ἐπουρανίου, διὰ νὰ ζήσωμεν ἐκεῖ τὴν αἰώνιον ζωήν. Καὶ τότε, εὐγνώμονες καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸν θεῖον Λυτρωτήν μας, θὰ ἀναπέμπωμεν πρὸς Αὐτὸν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμήν, ἀναφωνοῦντες μετὰ τοῦ θεορρήμονος Παύλου: «Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἔχουμε ὅλοι τοὺς καλοὺς γονεῖς μας. Ἀλλὰ ποῖος μᾶς ἐχάρισε τοὺς γονεῖς μας; Ἕνας ἄλλος πατέρας· ἕνας πολὺ μεγάλος πατέρας. Καὶ ὁ πατέρας αὐτὸς εἶνε ὁ Θεὸς ποὺ κατοικεῖ στοὺς οὐρανούς. Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ὡραῖον αὐτὸν κόσμον ποὺ βλέπουμε. Ἔκαμε τὸν οὐρανὸ καὶ τὸν ἥλιο καὶ τὸ φεγγάρι καὶ τὰ πολλὰ ἀστέρια ποὺ βλέπουμε τὴ νύχτα. Ἔκαμε τὴ γῆ μὲ τὰ ὥμορφα λουλούδια, μὲ τὰ βουνά, τοὺς ποταμοὺς καὶ τῆς θάλασσαις. Ἔκαμε ὅλα τὰ ζῷα καὶ ὅλα τὰ πουλιὰ καὶ τὰ ψάρια ποὺ κολυμποῦν στὴ θάλασσα. Ἔκαμε καὶ ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ μᾶς ἔχῃ παιδιά του. Καὶ ὅλα τὰ καλὰ ποὺ ἔχουμε, ὅλα αὐτὰ μᾶς τὰ ἔδωκεν ὁ Θεός. Αὐτὸς μᾶς ἔδωκε καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μας. Ἔτσι λέγει καὶ ἕνα ὡραῖο ποιηματάκι ποὺ μαθαίνουν στὰ Κατηχητικὰ σχολεῖα·

«Εἶνε Θεός! Κάθε πρωΐ
μᾶς στέλλει μιὰ καινούργια ἡμέρα,
Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴ ζωή,
Αὐτὸς μᾶς δίνει τὴ μητέρα».

Νὰ τί λέγει καὶ ἕνα παιδάκι εἰς τὸν ἀγαθὸν Θεὸν μὲ μία ὡραία προσευχοῦλα·

«Μᾶς δίνεις τόσα ἀγαθὰ μὲ τοὺς καλοὺς γονεῖς μας
καὶ μὲ τὸ Κατηχητικὸ τὰ φῶτα τῆς ψυχῆς μας.
Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ δι' ὅλα τ' ἀγαθά σου
καὶ μὲ χαρὰ δοξολογῶ τὸ μέγα Ὄνομά σου».

Ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη προσευχὴ ποὺ τὴν ξεύρουν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Χωρὶς ἄλλο, θὰ γνωρίζετε καὶ σεῖς τὴν προσευχὴ αὐτὴ καὶ θὰ τὴν λέτε τακτικά. Ἡ προσευχὴ αὐτὴ ἀρχίζει μὲ τὸ «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Βλέπετε ὅτι καὶ σ' αὐτὴ τὸν μέγαλον Θεὸν τὸν λέμε πατέρα μας. Τὸν λέμε πατέρα μας, διότι εἴμεθα παιδιά Του. Καὶ Αὐτὸς μᾶς ἀγαπᾷ σὰν καλὸς πατέρας καὶ χαίρεται ποὺ μᾶς βλέπει καὶ εὐχαριστεῖται πολύ, ὅταν κάνουμε τὴν προσευχή μας σ' Αὐτόν. Καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἀγαπᾷ ὁ Θεός, δι' αὐτὸ μᾶς ἔδωκε καὶ μᾶς δίνει τόσα καὶ τόσα ἀγαθά. Ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο δῶρο ποὺ ἔδωκε ὁ Θεὸς στὰ παιδιά, εἶνε οἱ καλοὶ γονεῖς μας, δηλαδὴ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα μας.

Καὶ ξεύρετε διατί σᾶς ἐχάρισε ὁ Θεὸς τοὺς καλοὺς γονεῖς σας; Πιστεύω νὰ τὸ καταλαβαίνετε ὅλοι. Σᾶς ἔδωκε τοὺς γονεῖς σας, διὰ νὰ σᾶς ἀγαποῦν, νὰ σᾶς περιποιοῦνται, νὰ σᾶς προστατεύουν ἀπὸ κάθε κακό· διὰ νὰ σᾶς ἑτοιμάζουν τὴν τροφή σας, τὰ ροῦχά σας καὶ ὅσα ἄλλα χρειάζεσθε. Εἰς τοὺς γονεῖς σας ἀνέθεσε ὁ ἀγαθὸς Θεὸς νὰ σᾶς προσέχουν καὶ νὰ σᾶς δίνουν καλαῖς συμβουλαῖς, διὰ νὰ γίνετε καλοὶ Χριστιανοὶ καὶ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ ἀγαπημένα.

Ὥστε, λοιπόν, σᾶς ἔδωκε ὁ Θεὸς τοὺς γονεῖς διὰ τὸ καλό σας, ἐπειδὴ σᾶς ἀγαπᾷ. Καὶ ἀφοῦ σᾶς ἔδωκε ὁ Θεὸς ἕνα τόσο μεγάλο δῶρον, τί πρέπει νὰ σκεφθῆτε καὶ σεῖς; Πρέπει βέβαια νὰ σκεφθῆτε τί δῶρον θὰ κάμετε καὶ σεῖς εἰς τὸν ἀγαθὸν Θεόν, τὸν μεγάλον πατέρα μας. Πρέπει νὰ τοῦ κάμετε ἕνα καλὸ δῶρον, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσετε δι' ὅλα τὰ καλὰ ποὺ σᾶς ἔχει δώσει, καὶ πρὸ πάντων διὰ τοὺς καλοὺς γονεῖς σας. Τί δῶρον λοιπὸν θὰ κάμετε σεῖς εἰς τὸν ἀγαθὸν Θεόν μας; Ἀ, σᾶς βλέπω νὰ συλλογίζεσθε. Ἴσως θὰ λέτε· τί δῶρον εἰμπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ εἰς τὸν μέγαλον Θεόν; Τί ἔχω ἐγὼ νὰ τοῦ δώσω; Καὶ πῶς θὰ τὸν κάμω νὰ εὐχαριστηθῇ; Καὶ ὅμως, παιδιά μου, εἰμπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ κάμετε κάποιο δῶρον εἰς τὸν μεγάλον Θεόν μας. Εἰμπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ κάμετε κάτι, ποὺ θὰ μένῃ πολὺ εὐχαριστημένος ὁ ἀγαθὸς πατέρας ὅλων μας, ὁ Θεός. Θέλετε νὰ μάθετε τί εἰμπορεῖτε νὰ προσφέρετε εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσετε; Αἴ, περιμείνατε νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ὕστερα ἀπὸ λίγαις ἡμέραις.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΠΟΙΟΣ Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Εἰς τὸ Λανκασάϊαρ τῆς Ἀγγλίας ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ἡ Ἄννα Βεϋνάρδου, γόνος ἀρχαίας καὶ μεγάλης ὑπολήψεως οἰκογενείας. Οἱ γονεῖς της, ἀντιληφθέντες ἐνωρὶς τὴν μεγάλην εὐφυΐαν της, ἤνωσαν εἰς τὸν φυσικόν της πόθον τῆς γνώσεως τὴν εὐρεῖαν παίδευσιν καὶ μόρφωσιν, τὴν ὁποίαν ἐκείνη κατηύθυνε πρὸς τοὺς εὐγενεστέρους σκοπούς. Κατεῖχε τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, καὶ παρουσίαζεν ἐξαιρετικὴν ἐπίδοσιν εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Εἶχεν ἰσχυρὰν καὶ εὐρυτάτην μνήμην, συγχρόνως δὲ κριτικὸν καὶ ὀξὺν νοῦν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐχόρταινε τὴν γνῶσιν.

Τὰ ἐξαίρετα ὅμως ταῦτα προσόντα καὶ τάλαντά της ἦσαν ἀπηλλαγμένα ἀπὸ τὴν ματαιότητα καὶ τὴν ὑπόκρισιν, ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἐπίδειξιν, ποὺ παρακολουθοῦν δυστυχῶς μὲ τόσην ἐπιμονὴν τοὺς κατόχους ταλάντων. Μὲ βαθεῖαν ταπεινοφροσύνην καὶ πνευματικὴν ἁπλότητα ἐπανελάμβανεν εἰς πᾶσαν περίστασιν, ποὺ ἀντελαμβάνετο ὅτι οἱ περὶ αὐτὴν ὐὰ ἐξεδήλωναν κάποιον θαυμασμὸν πρὸς τὰ προσόντα της, τοὺς θεοπνεύστους ἐκείνους λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου». Συνείθιζε δὲ νὰ λέγῃ, ὅτι «ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις εἶναι ἐλαχί-

στου λόγου ἀξία, ἐὰν δὲν καθοδηγῇ πιστῶς ὡς δούλη εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ ὡς Κυρίου καὶ Σωτῆρός μας. Τί θὰ ὠφελοῦσε τὸν σοφὸν Σολομῶντα, ἔλεγεν, ἡ γνῶσις τῶν ἔργων τῆς φύσεως, ἐὰν δὲν διέκρινε τὸν Θεὸν καὶ κτίστην τῆς φύσεως; Ποῖον κέρδος θὰ δώσῃ ἡ σπουδὴ καὶ ἐμπειρία τῆς ἀστρονομίας, καὶ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, ἐὰν δὲν σπουδάσωμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν μακαριότητα τοῦ οὐρανοῦ; Ἢ νὰ εἶναι κανεὶς ἐπιδέξιος εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τοὺς ἀριθμούς, ἐὰν δὲν γνωρίζωμεν νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν καὶ ἡμερῶν μας; Ἢ νὰ κάμῃ κανεὶς ἐπιτυχῆ διάγνωσιν τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος καὶ τῶν φαρμάκων αὐτῶν, ἐὰν δὲν γνωρίζωμεν ποῦ θὰ εὕρωμεν τὸ βάλσαμον τοῦ Γαλαάδ, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου, τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διὰ νὰ ἐπιχύσωμεν εἰς τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς μας;»

Πράγματι ὁ σοφὸς καὶ ἐπιστήμων εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἐγνώρισεν ἄχι ἁπλῶς τὰ ἀφορῶντα τὴν ὑλικὴν φύσιν καὶ τὸ σῶμά του, ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν φύσιν του, τὴν ψυχήν του, τὸν προορισμόν του, τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

—Ποίου ἡ ζωὴ ἢ ὁ θάνατος κρέμαται ἀπὸ τὴν πλάστιγγα, εὐγενέστατε Μᾶρκε; ἠρώτησεν ἡ αὐτοκράτειρα.

—Δὲν θὰ ἐγνώριζες τὸ ὄνομα καὶ ἂν σοῦ τὸ ἔλεγα, αὐτοκράτειρα. Σὲ παρακαλῶ, ἄφησέ με νὰ ὑπάγω. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ τὴν ἄδειαν ἐκέντησε τὸν ἵππον του καὶ μὲ κίνησιν τῆς χειρὸς ἔνευσεν εἰς τοὺς ἄνδρας του νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Ἡ Ποππαία ὠχρίασεν ἀπὸ τὴν μανίαν της. Ὁ Μᾶρκος εἶχε τολμήσει νὰ τὴν περιφρονήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν τῶν φίλων της. Ἔπρεπε νὰ μάθῃ πρὸς ποῖον ἐκεῖνος ἔσπευδε καὶ ἄν, καθὼς αὐτὴ ὑπωπτεύετο, ἀπεδεικνύετο ὅτι ἐπρόκειτο περὶ γυναικός, ἀλλοίμονον εἰς αὐτήν, διότι θὰ τὴν ἐξεδικεῖτο. Ἔτσι, ὅλως ἀκουσίως, ἡ Μερκία εἶχε καταστήσει ἐχθράν της τὴν ἰσχυροτέραν γυναῖκα τῆς Ρώμης, διότι ἡ Ποππαία δὲν ἡσύχασε μέχρις ὅτου ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ Μᾶρκος, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῆς Χριστιανῆς ἐκείνης κόρης, τὴν εἶχεν ἀφήσει, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν της ὅπως ἐκεῖνος σταθῇ.

Ὁ τόπος τῆς συναθροίσεως ἦτο ἕνα εἶδος σπηλαίου εἰς τὸ κέντρον τοῦ δάσους. Ἦτο τόσον ἀπομακρυσμένον, ὥστε δὲν ἐφαίνετο, ἐὰν δὲν ἐπλησίαζε κανεὶς πολὺ κοντά. Δένδρα καὶ πυκνοὶ θάμνοι τὸ ἐσκέπαζαν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ἐνῷ ἕνα ὕψωμα τοῦ ἐδάφους τὸ ἀπέκρυπτεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς. Ἡ σελήνη διεπέρνα τὰ φθινοπωρινὰ φύλλα καὶ τοὺς κλάδους καὶ διέχεεν ἀμυδρὸν φῶς. Κάτω ἀπὸ τὰς ἀμυδρὰς σκιὰς ἑκατὸν πενῆντα καὶ πλέον ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ εἶχαν συγκεντρωθῆ, ἄνθρωποι εὐσεβεῖς, πιστοὶ καὶ καρτερικοὶ καὶ θεοφοβούμενοι. Εἰς ἕνα μικρὸν ὕψωμα ἐστέκετο ὁ σεβάσμιος γέρων Φάβιος καὶ ὀλίγον χαμηλότερα εὑρίσκετο ὁ Τίτος. Εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Φαβίου ἦτο γονατισμένη ἡ Μερκία. Εἰς τὸ δεξί της χέρι ἐκράτει ἕνα φανόν, εἰς δὲ τὸ ἀριστερὸν ἕνα μεγάλον σταυρὸν κατεσκευασμένον ἀπὸ δύο κλάδους, τοὺς ὁποίους εἶχαν κόψει ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ τοὺς εἶχαν δέσει μὲ δερμάτινον λωρίον προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ συγκέντρωσις. Ὁ σταυρὸς εἶχε κατασκευασθῆ βιαστικὰ ἐπὶ τόπου, διότι οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ φέρουν μαζί των τὸ ἔμβλημα τῆς πίστεώς των παρὰ μόνον μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των.

Ὁ Μίλων καὶ ἄλλοι ἔμπιστοι ἄνδρες τῆς ἀδελφικῆς ὁμηγύρεως εἶχαν ταχθῆ ὡς προφυλακὴ διὰ νὰ φρουροῦν καὶ εἰδοποιοῦν τοὺς ἀδελφούς των μόλις ἐπλησίαζαν ξένοι ἢ ἐχθροί.

Ἡ σκηνὴ ἐκείνη ἦτο πρωτοφανὴς καὶ ὡραία. Ἡ ὁμὰς τῶν πιστῶν ὀπαδῶν τοῦ Κυρίου ἦσαν γονατιστοὶ καὶ ἐσχημάτιζαν κύκλους γύρω ἀπὸ τὸν Φάβιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ βλέμματα ἦσαν ἐστραμμένα. Εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κύκλον ἦσαν τὰ παιδιά, κατόπιν ἤρχοντο αἱ γυναῖκες καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν γραμμὴν οἱ ἄνδρες. Τὸ φῶς τῆς σελήνης ἔπεφτε διὸ μέσου τῶν δένδρων καὶ ἐφώτιζεν ἕνα πρόσωπον ἢ ἕνα σχῆμα ἐδῶ κι' ἐκεῖ, καθίστα δ' ἐξ ἄλλου τὰς σκιὰς ἀκόμη πυκνοτέρας λόγῳ τῆς ἀντιθέσεως. Ὅλοι ἦσαν ἐνδεδυμένοι σεμνὰ καὶ ἁπλᾶ. Μὲ χαμηλὴν καὶ γλυκεῖαν φωνὴν καὶ μὲ βαθὺν σεβασμὸν ὅλοι ἔψαλλαν κάποιον ὕμνον:

«Ποιμὴν ψυχῶν πλανωμένων, ὁδηγὲ πλοίων κλυδωνιζομένων ἐν καιρῷ νυκτός, ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθειάν Σου. Κατεύθυνον τὰ διαβήματά μας, ἐξαπόστειλον τὸ ἑωθινὸν φῶς. Ἰατρὲ πληγῶν, ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθειάν Σου· κατεύθυνον τὰ διαβήματά μας, ὁδήγησον ἡμᾶς, ὦ, ὁδήγησον ἡμᾶς εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν.

»Ὅλοι ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν. Ποῦ εἶνε τὸ καταφύγιον, τὸ ὁποῖον προφυλάσσει ὅλους, ὅσοι ζητοῦν τὴν εὔσπλαγχνον ἀγκάλην Σου; Ἐκεῖ ὅπου ὁ Σταυρὸς λάμπει ὡς καθαρὸς χρυσός, ὡς ἔμβλημα τοῦ πόνου, παρέχον αἰωνίαν ἀνάπαυσιν. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ Σταυρὸς λάμπει ὡς καθαρὸς χρυσὸς παρέχων αἰωνίαν ἀνάπαυσιν. Ὦ, ὁδήγησον ἡμᾶς εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν».

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὕμνου ἡ Μερκία ἐσηκώθη καὶ ὕψωσε τὸν φανὸν μὲ τὸ ἀριστερόν της χέρι διὰ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸν Φάβιον νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος εἶχε ξετυλίξει, ἐνῷ μὲ τὸ δεξί της χέρι ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν σταυρόν.

Σιωπηλῶς καὶ μετὰ προθυμίας ἡ μικρὰ ὁμὰς τῶν πιστῶν ἤκουσε τὴν εὐλογημένην ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ὁ Φάβιος ἀνεγίνωσκε:

«Καὶ νῦν, ἀδελφοί, στήκετε ἐν τῇ πίστει. Ἀγαπᾶτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς. Εὔχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ὑπομένετε ἐν ταῖς θλίψεσι. Χαίρετε μετὰ τῶν χαιρόντων. Ἐὰν ὁ ἐχθρός σου πεινῇ, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψῇ, πότιζε αὐτόν. Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς αὐτοῖς ὁμοίως. Ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Διὰ νὰ διδάξῃ ταῦτα ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Σωτήρ. Ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν Ἐκεῖνος στέλλει, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν!

—Ἀμήν! ἔψαλαν ὅλοι χαμηλοφώνως. Κατόπιν ὡμίλησεν ὁ Τίτος ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Παύλου.

—Ἀδελφοί, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔμειναν τὰ ἔθνη εἰς τὸ σκότος. Ἐπὶ τέλους ροδίζει ἡ αὐγή! Ἀλλ' ἡ χρυσῆ λάμψις τῆς πρωΐας θὰ βαφῇ μὲ αἷμα, μὲ τὸ αἷμα ἁγίων. Οἱ κακοὶ ἄνθρωποι σᾶς καταδιώκουν καὶ μέχρι θανάτου. Ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο; Ὁ θάνατος εἶνε ἡ θύρα πρὸς τὴν αἰώνιον ζωήν. Ὑπομένετε καὶ ἐγκαρτερεῖτε.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἀπὸ τὸν Θεὸν τῆς ἐλπίδος.

Δὲν παρέρχεται ἑβδομάς, ποὺ νὰ μὴ προκύψῃ καὶ κἄποιο ζήτημα, πραγματικὸν ἢ πλαστόν, ἱκανὸν ὅμως νὰ δημιουργῇ ἀληθῆ διεθνῆ ἀγωνίαν καὶ νὰ παρουσιάζῃ τὴν κατάστασιν ὡς εὑρισκομένην εἰς τὰς παραμονὰς ἑνὸς νέου πολέμου. Καὶ δὲν προφθάνει ὁ κόσμος ν' ἀναπνεύσῃ διὰ τὴν ἀποσόβησιν τοῦ ἑνός, ὁπότε νέον προβάλλει, διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ ὁ φόβος καὶ ἡ ἀγωνία. Καὶ κατώρθωσαν μὲν ἕως τώρα οἱ κυβερνῶντες τὴν Εὐρώπην νὰ προλαμβάνουν καὶ νὰ διευθετοῦν τὰ ἐπικίνδυνα αὐτὰ ζητήματα, οὕτω δὲ ἡ κατάστασις, καίτοι ἀγωνιώδης, νὰ εἶναι ἀνεκτή. Ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ διευθέτησις αὕτη πάντοτε ἐπιτυχῶς; Τὴν ἐλπίδα ταύτην οἱ πιστοὶ ἐξαρτοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν τῆς ἐλπίδος.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡμεῖς ἐδῶ, εὐτυχήσαντες νὰ διερχώμεθα τὴν διεθνῶς κινδυνώδη αὐτὴν ἐποχὴν ἥσυχοι ἀπὸ ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας, ἔχομεν πάντα λόγον νὰ «διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι» τὸν πρὸς τὸ παρὸν «ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον», νὰ παρακαλῶμεν δὲ ὅπως ὁ Θεὸς μεταδώσῃ γενικώτερον εἰς τὸν κόσμον πνεῦμα εἰρήνης καὶ εὐδοκίας.

Θανάσιμος ἀπογοήτευσις!

Ὁ πρὸ δεκαπενθημέρου ἐπισυμβὰς θάνατος τοῦ περιφήμου Ἰαπανοῦ λογίου Μιγκουὲλ ντὲ Οὐναμοῦνο ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ σχολιασθῇ ποικιλοτρόπως ἡ ταραχώδης καὶ πλήρης μεταπτώσεων δρᾶσίς του. Ἀλλ' ἡ δρᾶσις αὐτή, καὶ ἡ δραματικὴ ὄντως κατάληξίς της, διὰ τὸν Χριστιανὸν εἶναι ἰδιαιτέρως διδακτική.

Ὁ Οὐναμοῦνο ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν λογίων ἐκείνων, ποὺ ἀφιέρωσαν τὴν ζωήν των καὶ τὰς ἀναμφιοβητήτους διανοητικάς των ἱκανότητας εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ οἰκοδομήσουν ἕνα πολιτισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν Του νὰ μὴ ἀοκοῦν καμμίαν ἐπίδρασιν. Ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν κατάπτωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὡδήγησε τὴν Ἰσπανίαν ἡ οὐσιαστικὴ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐνόμισεν ὅτι νὰν ἀνόρθωσιν θὰ ἔφερεν.... αὐτὴ ἡ φανερὰ ἀποστασία ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον! Ἀδυνατῶν δὲ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν γνωστὴν νοοτροπίαν τῶν «ἐγκυκλοπαιδιστῶν», κατέταξεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θλιβερὰν χορείαν τῶν διαρκῶς διαψευδομένων προφητῶν, οἱ ὁποῖοι διαρκῶς ἀνήγγελλον ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἔγραψε μάλιστα καὶ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ ἀγωνία τοῦ Χριστιανισμοῦ», διὰ ν' ἀναπτύξῃ τὰς προβλέψεις του αὐτάς.

Καὶ δὲν ἔλειψαν μὲν καὶ ἐδῶ οἱ ἐπιπόλαιοι, ποὺ ἐπίστευσαν εἰς τὴν «ἀγωνίαν» αὐτήν. Ποῖος ὅμως θὰ περιγράψῃ τὴν πραγματικὴν ἀγωνίαν, ποὺ ἔθεσε τὴν σφραγῖδά της εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς ζωῆς τοῦ Οὐναμοῦνο; Αἱ νέαι ἰδέαι, εἰς τὰς ὁποίας ἀφιέρωσε τὴν ζωήν του, ἐφηρμόσθησαν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἀλλ' αἱ συνέπειαι τῆς ἐφαρμογῆς των ἐδημιούργησαν θανάσιμον ἀπογοήτευσιν εἰς τὴν ψυχήν του. Ἡ ἀπαισία καταστροφή, τὴν ὁποίαν ἐξαπέλυσεν αὐτὸς καὶ οἱ ὁμόφρονές του, ἐδημιούργησαν εἰς αὐτὸν βασανιστικὰς τύψεις καὶ ἀληθῆ ἀπόγνωσιν, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν τὸ ὀρθολογιστικὸν ἄθεον κράτος ποὺ ὠνειρεύθη, ἐγίνετο πραγματικότης. Καὶ ὁ Οὐναμοῦνο ἀπέθανε μὲ τὴν ἀπογοήτευσιν τῆς φοβερᾶς ἀποτυχίας τῆς προσπαθείας του. Ὁποῖος θλιβερὸς θάνατος!

Παρέχει ἐν τούτοις ὁ Οὐναμοῦνο ταύτην τὴν ἀρνητικὴν ὠφέλειαν. Διδάσκει ἐμπράκτως, ὅτι μόνον εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον εἶναι ἡ θέσις παντὸς λογίου καὶ διανοουμένου, ὁ ὁποῖος εἰλικρινῶς ποθεῖ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰ δεινά, ποὺ τὴν βασανίζουν. Καὶ ὅτι πᾶς ὅστις πολεμεῖ τὸ Εὐαγγέλιον, καταπολεμεῖ συγχρόνως—ἐν γνώσει ἢ ἀνεπιγνώστως—κάθε ὑψηλὸν ἰδανικόν, εἰς τὸ ὁποῖον προσέβλεψέ ποτε ἡ ἀνθρωπότης.

«Καινούργια αἴγλη».

Καὶ ἐνῷ εἰς αὐτὸ τὸ κατάντημα καταλήγουν αἱ ἀντιχριστιανικαὶ προσπάθειαι, ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀναζωογονεῖται κυρίως, ὅταν ὑφίσταται ἐπιθέσεις, καὶ ὅταν αὐταὶ συμμαχοῦν μὲ τὴν ὠμὴν βίαν.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο διαπιστώνουν τώρα καὶ λόγιοι, ποὺ ἐπίστευσαν εἰς τὰς θεωρίας περὶ «ἀγωνίας τοῦ Χριστιανισμοῦ» καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν ὁλοτελῶς ἀνέτοιμοι ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν πανηγυρικὴν ἐκδήλωσιν μιᾶς τοιαύτης ζωτικότητος καὶ δυνάμεως τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οὕτω γνωστὸς συνεργάτης πρωϊνῆς ἐφημερίδος, γνωστὸς καὶ διὰ τὰς ἰδέας του, ἀπεσταλμένος εἰς Ἰσπανίαν καὶ περιγράφων ἐκεῖθεν τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι οἱ μετ' ἀνηκούστου θηριωδίας διεξαγόμενοι ἀντιχριστιανικοὶ διωγμοὶ ἐπέφεραν μίαν ἀναγέννησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐν Ἰσπανίᾳ. Βλέπει τὴν πίστιν «ὡς μία δύναμη κρυφή, ποὺ ἐνεργεῖ σιωπηλὰ καὶ παντοδύναμα» ἀναγνωρίζει ὅτι «ἡ Ἐκκλησία πῆρε τώρα καινούργια αἴγλη, ἔλαμψε πάλι ὁ φωτοστέφανός της στὸ μαρτύριο», ποὺ τῆς ἔδωκε «καινούργια δύναμη»· ἀναφέρει δὲ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως συγκεκριμένα παραδείγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα διεπιστώθη ἡ ἀκατάβλητος αὐτὴ δύναμις καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἀναγέννησις.

Καὶ οἱ μὲν πιστοὶ ἔχουν ἀναριθμήτους ἐκδηλώσεις τῆς ὄντως θείας αὐτῆς δυνάμεως. Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ποὺ ἐνεργοῦνται αἱ ἐκδηλώσεις αὗται κατὰ τρόπον θαυμαστὸν καὶ ἐνώπιον ἀπίστων. Καὶ ἴσως διὰ τοῦτο νὰ ἐπιτρέπῃ ὁ Πάνσοφος τοὺς σημερινοὺς διωγμούς. Διὰ νὰ καταναοῦν πιστοὶ καὶ ἄπιστοι τὴν σημασίαν τῆς διακηρύξεώς Του: «Ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»!

«Διηγεῖται δόξαν Θεοῦ».

Παραθέτομεν ἀκολούθως τμῆμα διαλέξεως τοῦ κ. Στ. Πλακίδου, καθηγητοῦ τῆς Ἀστρονομίας τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου καὶ μέλους τῆς Βασιλικῆς ἀστρονομικῆς Ἑταιρείας τοῦ Λονδίνου. Ἡ διάλεξις αὕτη, ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Κοινωνικοῦ Συνδέσμου, ἐγένετο πρό τινων ἡμερῶν.

«Ὁ ἀστρονόμος—εἶπεν ὁ καθηγητής—πανταχοῦ ἀναζητεῖ καὶ κατορθώνει νὰ ἀνεύρῃ τοὺς ἀποκρύφους καὶ ἀδιοράτους ὅσον ἀπαραβάτους καὶ ἀπαραβιάστους νόμους. Αὐτοὺς κυρίως θαυμάζει ὁ ἐπιστήμων· πρὸ αὐτῶν κλίνει τὸ γόνυ ὁ ἐμπνευσμένος ἐρευνητής· εἰς αὐτοὺς ἀκριβῶς ὁ ὀξυδερκὴς τῶν ἄστρων μελετητὴς διαβλέπει τὸ ἄφθαστον μεγαλεῖον τῆς πανσοφίας τοῦ ὑπεράτου Νομοθέτου. Παρ' ὅλα τὰ ἀντίθετα ὑλιστικὰ κηρύγματα διαφόρων κενοδόξων, εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον εἰς τὸν ἀληθῆ ἐπιστήμονα τὸν ἐρευνῶντα τὸ ἀχανὲς νὰ κωφεύσῃ εἰς τὸ ἐνδόμυχον θρησκευτικὸν συναίσθημα. Μεταξὺ ὅλων τῶν διαφόρων ἐπιστημόνων ὁ ἀστρονόμος ἔχει πάντα λόγον εὐρυτάτης ἀναπτύξεως, ἀλλὰ καὶ βαθυτάτης ριζοβολήσεως τοῦ συναισθήματος τούτου. Ἂν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἀνυμνοῦν καὶ δοξάζουν τὸν Πλάστην εἰς τοὺς ναοὺς ἀναπέμποντες αἴνους πρὸς δόξαν τοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ, παρὰ τὸν φακὸν τοῦ τηλεσκοπίου ὁ ἐμπνευσμένος τῶν ἄστρων μελετητὴς ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν, πᾶν ὅ,τι κατὰ τὸν εὐγλωττότατον τρόπον «διηγεῖται δόξαν Θεοῦ»... Ὑπὸ τὴν ἔμφυτον παρ' ἑκάστῳ πνοὴν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀνυψουμένη καὶ ἐξιδανικευομένη ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος, διαισθάνεται αὐτὸ ἄφθαστον εἰς τελειότητα, πανσοφίαν καὶ παντοδυναμίαν, ἄναρχον, ἄπειρον καὶ ἀτελεύτητον πηγὴν παντὸς ἀγαθοῦ, τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἁρμονίας. Ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς κηρύσσει ἡ ἐνδόμυχος φωνὴ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, αὐτὸ ὄντως τὸ αἰσθάνεται οὕτως εἰπεῖν ἀπότερον καὶ βαθύτερον ἡ ψυχὴ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συχνότερον τῶν ἄλλων ὑψώνουν τὰ βλέμματα καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὰ ἄστρα. «Ἐρευνῶν τὴν δημιουργίαν, ἔλεγεν ὁ μέγας Γερμανὸς ἀστρονόμος Κέπλερος, νομίζω ὅτι ἐγγίζω τὸν Θεὸν μὲ τὰς χεῖράς μου».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 24 Ἰανουαρίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἰ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Τριάδος Πειραιῶς ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος ὁμιλῶν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5· Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Ναούσῃ· Ἱεροθ. Χαρ. Δέδες ἐν Μυτιλήνῃ· Ἱεροθ. Παμφιλος Παπαγιάννης ἐν Καλάμαις· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ· Χαρ. Βασιλόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι